

Müzelerde Merak ve Eğlence Olgularının İncelenmesi: Naturalis Biyoçeşitlilik Müzesi Örneği

Demet YÜCE AY¹, Deniz DEMİRARSLAN²

Araştırma Makalesi

Öz

Bu çalışmanın amacı, müze yapılarının daha ilgi çekici hale gelmesini sağlayabilmek için, merak ve eğlence olguları üzerinden mekânın tasarım kriterlerini belirlemektir. Çalışmanın yürütülmesinde nitel araştırma yöntemlerinden biri olan örnek olay kullanılmıştır. İnceleme örneği olarak Hollanda'nın Leiden şehrinde yer alan Naturalis Biyoçeşitlilik Müzesi seçilmiştir. Mekân yerinde incelenmiş ve fotoğraflarla belgelenmiştir. Günümüzde müze mekânları, elindeki eseri koruyup, eserleri sadece olduğu gibi sergileyen mekânlar olmanın ötesine geçmiştir. Artık çağdaş müze yapıları insanın merak duygusunu tetikleyip, eğlenceli mekânlar haline gelmelidir. Bu olgu araştırmanın hipotezini oluşturmaktadır. Çalışma sonucunda elde edilen bulgulara göre; sergilenen nesnelerin sınıflandırma sistemine göre yerleştirilmesinden çok bir kompozisyon ve hikâyeleştirme yöntemi ile sunulması, mekânın da bu sunumu destekleyecek şekilde tasarlanması, verilmek istenen bilginin daha akılda kalıcı ve etkileyici olmasını kolaylaştırmıştır. İnsanların sıkılmadan merakla müzeyi ziyaret etmelerini sağlamıştır. Müzede sergileme dışındaki etkinliklerin oluşturulması da, müzeye olan ilgiyi arttıracaktır.

Anahtar Kelimeler

Müze Tasarımı,
Çağdaş Müze,
Koleksiyon,
Sergi,
Hikâyeleştirme

Makale Hakkında

Gönderim Tarihi:
16.07.2021
Kabul Tarihi:
10.03.2022

Investigation of Curiosity and Entertainment Cases in Museums: The Sample of Naturalis Biodiversity Museum

Abstract

The aim of the research is to identify space design guidelines using the phenomena of curiosity and entertainment in order to make museum buildings more attractive. The study was carried out using a case study, which is one of the qualitative research approaches. The Naturalis Biodiversity Museum in Leiden, the Netherlands, was selected as the research sample. The museum was examined and photographed. Museums nowadays are more than just venues to keep the work in progress and show the objects as they are. Contemporary museum buildings should now attract people's interest and serve as enjoyable environments. This instance represents the study hypothesis. According to the study's findings, presenting the exhibited objects with a composition and storytelling method rather than placing them according to the classification system, as well as designing the space to support this presentation, made it easier for the information to be given to be more memorable and impressive. It allowed visitors to visit the museum with interest rather than boredom. Other than exhibitions, the establishment of activities at the museum will raise interest in the museum.

Keywords

Museum design,
Contemporary museum,
Collection,
Exhibition,
Storytelling

Article Info

Received:
16.07.2021
Accepted:
10.03.2022

¹ İç Mimarlık Ana Sanat Dalı, Sosyal Bilimler Enstitüsü; Kocaeli Üniversitesi, Kocaeli, Türkiye, demet_yuce@hotmail.com, 0000 0001 5834 6467

² Mimarlık Bölümü, Mimarlık ve Tasarım Fakültesi; Kocaeli Üniversitesi, Kocaeli, Türkiye, demirarslandeniz@gmail.com, 0000 0002 7817 5893

Giriş

Tarihi, sanatsal, bilimsel, kültürel, endüstriyel eserler gibi nesnelere saklandığı, sergilendiği aynı zamanda insanları bilgilendirdiği mekânlar olan müzeler toplumun kültür düzeyini yükseltmeyi amaçlayan eğitim, bilim ve sanat kurumlarıdır."Günümüzde müze terimi; kâr gayesi gütmeyen, kalıcı, topluma ve toplumun gelişimine hizmet eden, halka açık, "soyut" ve "somut" insanlık mirasını ve çevresini eğitim, çalışma ve eğlenme amacı için edinen, koruyan, araştıran, ileten ve sergileyen kurum olarak nitelendirilmektedir" (Uslu & Yalçın, 2020,s:234). Çağımızın müze kavramı, geçmişten bugüne ulaşmış insanlık mirasını koruyarak, geleceğe aktaran ve elindekini olduğu gibi sergileyen mekânlar olmaktan daha fazlasını içermektedir.Çağdaş müzeler ekonomik nedenlerden dolayı insanlar tarafından daha çok ilgi görmesinin bir yolunu bulmayı amaçlamıştır.Böylelikle müzeler tıpkı bir organizma gibi sürekli kendini değiştirip, gelişime ve iletişime açık mekânlar haline gelmiştir.Çağdaş müzeler, toplumun ve bireyin ilgisini çekerek daha çok insana ulaşabilmeyi ve öğretici yanını sıkıcı olmadan ortaya koyabilmeyi amaçlamaktadır. Çağdaş müzelerde, sergileme alanlarında deneyime dayalı, yaratıcı, teatral,heyecan verici,insan ile iletişim halinde,düşünmeye ve öğrenmeye teşvik edici, kolay anlaşılır sunumlar hazırlanmaktadır. Çağdaş müze tasarımları, bu yönüyle pek çok disiplinin bir arada çalışmasını gerektirecek ihtiyaçları içermektedir. Müze yapılarında sunum- sergileme ile ziyaretçi arasında bağ kurulması öğrenmenin kalıcı ve etkileyici olmasını sağlayacak önemli unsurlardandır.

Müze tasarımlarında, sergileme alanları dışında pek çok destekleyici işlevin de bir arada kurgulandığı görülmektedir. Esasen müze mekânlarının tasarımının ikincil işlevler ile desteklenmesi müzelerin sürdürülebilirliğinin sağlanması açısından önemli bir gerekliliktir. Atölye çalışmalarına imkân veren alanlar, laboratuvarlar, müzede işlenen konularla ilgili kitap, broşür, tanıtıcı ve hediyeelik eşyaların satış mahalleri, yeme içme mekânları gibi pek çok işlev planlamalarda yerini almaktadır. Sergi mekânlarının yeni düzenlemelere ve farklı kompozisyonlara olanak sağlayan ve bu değişikliklere imkân verecek depolama alanlarının oluşturulması ise müzelerin en temel ihtiyaçlarındandır. Sergileme mekânları dışındaki tüm bu işlevler müze ziyaretçisinin zaman içerisindeki ihtiyaçlarına göre şekillenerek, müzelerin daha kapsamlı yerler olmasını sağlamıştır. Ayrıca günümüzde merak ve eğlence olgularının ön planda olduğu işlevler müze mekânlarının tasarımını etkileyen önemli unsurlar olarak karşımıza çıkmaktadır.

Müzeler konularına göre arkeoloji, tarih, sanat, biyoçeşitlilik gibi birçok farklı kategoriye ayrılmaktadır. Geçmişten gelen bilgileri sergileyip, geleceğin daha iyi kurgulanabilmesi için bu bilgiler üzerinde çalışan biyoçeşitlilik müzelerinin ana konuları arasında canlı çeşitliliğinin devamı ve çevre sorunlarının çözümü bulunmaktadır.

Biyoçeşitlilik kavramı Danimarka'da bulunan bir sivil toplum kuruluşu olan Çevre Eğitimi Vakfı (FEE)'na göre; kara, deniz, diğer sucul ekosistemler ve parçası oldukları tüm diğer yaşam ortamları dahil olmak üzere her türlü kaynaktan canlı organizmalar arasındaki farklılıklar olarak tanımlanmıştır (URL-1).

Ekosistemde biyoçeşitliliğin korunması hayati önem taşımaktadır. İnsanın dünyaya hükmetmeye başladığı ilk zamanlardan bu yana; temiz su kaynakları azalmaya başlamış, hava kirliliği kendini göstermiş, ormanlar tahrip edilmiş, iklim değişikliği başlamış, ozon tabakası incelmeye ve küresel ısınma meydana gelmiştir. Tüm bu olumsuz gelişmeler biyoçeşitliliğin azalmasına ve tür kayıplarına neden olmuştur. Bu durum artık insan yaşamını da tehdit eder hale gelmiştir. Biyoçeşitlilik müzeleri, dünyada var olan ve nesli tükenen türleri gözler önüne sererek, halkın bilinçlenmesini sağlamaktadır. Aynı zamanda biyoçeşitlilik müzelerinin birçoğunun içinde bulunan, araştırma ve uygulama merkezleri; genetik çeşitliliğin korunması ve potansiyelinin keşfedilmesi için çalışmalar yürüterek ekosistemdeki değişikliklerin tespit edilmesi için uygulamalar yapmaktadır. Biyoçeşitlilik müzelerinde dinazor kemiklerinden insan kadavrasına, bitkilerden omurgasız canlılara kadar tüm türlerin incelenmesi mümkündür. Panama Kanalı kenarında bulunan Biomuseo, Hollanda Naturalis Biyoçeşitlilik Müzesi Dünyadaki önemli örnekler olup; Trakya Biyoçeşitlilik Müzesi, Erzurum Biyoçeşitlilik Müzesi, Adana Biyoçeşitlilik Müzesi Türkiye'den örnekler olarak verilebilir (Şekil-1) .

Şekil 1. Panama Biomuseo İç Mekânından Görünümler (Wang, 2014) (URL-2).

Bioçeşitlilik müzeleri, sergilediği konular sebebi ile insanı merak sevk etmektedir. Bu merak duygusunu mekânla daha yoğun bir şekilde beslemek ve müzelerin öğretici rolünü daha eğlenceli hale getirmek öğrenilenin daha kalıcı olacağını düşündürmektedir. Bu çalışmada; ilk olarak konu ile ilgili literatür araştırmaları yapılmıştır. Bioçeşitlilik müzelerinde merak ve eğlence olgularının insan algısı yönünden mekân tasarımına etkileri, 1820’ de temelleri atılan, 2019’da da son yenileme çalışmalarının bitmesinin ardından hizmete geçirilen Hollanda Naturalis Bioçeşitlilik Müzesi örneği üzerinden incelenmektedir. Örnek olarak incelenen müze, yerinde görülmüş, iç mekân ve kullanıcı ilişkisi yerinde gözlemlenmiş, müze yetkilileri ile görüşülerek bilgi alınmış ve görsel belgeleme yapılmıştır. Elde edilen veriler ışığında bulgular sunulmuş ve yorumlanmıştır.

1. Müzelerde Merak ve Eğlence Olguları

“Müze” terimi Yunanca, “muses” olarak isimlendirilen ilham perilerinin tapınağı olan “mouseion”dan gelmektedir. Eşdeğer nitelendirmeler, Fransızca’da “musée”, İspanyolca’da “museo”, Almanca’da “museum”, İtalyanca’da “museo”, Portekizce’de “museu”dur (Kandemir & Uçar, 2015, s:20). Günümüzdeki müzecilik anlayışına göre müzeler ise ilham perilerinin bulunduğu tapınlardan çok daha etkileyici mimari yapıların içindeki sosyal iletişim kurumlarına benzetilmektedir. Yani müzeler, zamana uyum sağlayarak iletişime açık yeni sergileme teknikleri ve teknolojik olanaklar ile ziyaretçilerini şaşırtarak etkilemeyi amaçlayarak tapınlardan kamusal sosyalleşme alanlarına dönüşmüştür.

ICOM bugünün müzesini şu sözlerle anlatmıştır: “Müzeler, geçmiş ve geleceği değerlendirebileceğimiz, bu amaçla diyalog kurmamızı sağlayan, demokratikleştirici, kapsayıcı ve çok sesli alanlardır. Bugünün çatışma ve zorluklarını tanıyıp tanımlayarak, toplum adına korumakla yükümlü oldukları eserleri ve (kültür) örneklerini gelecek nesiller için güvence altına alır, her kesimden insanın (bu) kültürel mirasa erişimi için eşit haklar sağlar. Müzeler kâr amacı gütmeyen, katılımcı ve şeffaftırlar; insan onuruna ve sosyal adalete, bütün dünyayı ve insanlığı kapsayan biçimde eşitliğe ve iyiliğe katkıda bulunmak için toplar, muhafaza eder, araştırır, yorumlar, sergiler ve dünyadaki anlayışı bu yönde geliştirmek için çeşitli topluluklarla aktif olarak çalışır.” (URL-3).

Bu tanımdan müze kavramının, gün geçtikçe geliştiği, yeni sorumlulukları çeşitli yollarla bünyesinde barındırdığı, etik kurallara önem verdiği, yansız ve evrensel olduğu anlaşılmaktadır. Günümüzde müzeler; değerli olanı gelecek kuşaklara aktaran, tarihsel, kültürel, sanatsal, bilimsel öğeleri araştırma, inceleme olanağı sunan, öğretme ve eğlendirme faaliyetleri ile bu öğelerin akılda kalmasını sağlayan, geleceğe katkıda bulunma amacı taşıyan mekânlardır.

“Müzeler, artık gözde kitle iletişim araçları olarak nesnelere koruyucuları olma rollerini geride bırakıp bugün afişleriyle, kütüphaneleriyle, sergi salonlarıyla gündelik yaşam ve kültürün bir araya geldiği sosyal alanlar olmaya başlamıştır” (Çalikoğlu, 2009). “Günümüz müzeleri, açık mekân anlayışı ve iç mekânda barındırdığı dinlenme, eğlenme ve eğitim alanı gibi mekânlarıyla da birer

sosyal alanlardır. Müzelerin ihtiyaç programı yerel, ulusal ve evrensel gereksinimler doğrultusunda hazırlanmaktadır. Çağın koşullarına cevap verebilme özellikleri itibariyle müzeler varlığını sürdürmektedir"(Uysal, 2013, s:6).

Müzeler sürekliliklerinin devam ettirmek ve ilgiyi her daim müzelerinde tutmak için, kendilerini geliştirip, çağın gerekliliklerine odaklanarak yenilenmek ihtiyacı içerisinde. Bu değişiklikler ile birlikte insanların sosyo-kültürel aktivite ve öğrenme amaçlı olarak müze ziyaretlerini tercih etmelerindeki ana sebeplerden olan merak ve eğlence olgularının müze tasarımında detaylı olarak düşünülerek kurgulanması gerekmektedir. "Bir şeyi anlamak veya öğrenmek için duyulan istek" olarak tanımlanan merak ve "neşeli ve hoşça vakit geçiren şey" olarak tarif edilen eğlence olguları (URL-4) günümüzde müzelerin tasarımında önemli unsurlar olarak karşımıza çıkmaktadır. İnsanları merak ve heyecana sürükleyecek, ziyaretçiler için eğlenceli sergilerin ve ortamların oluşturulabilmesinin ön koşulu, müzeye gelen kitlenin kimler olduğunun anlaşılmasıdır. Ziyaretçi kitlesinin müzeye neden geldiğini, hangi konulara ilgi duyduğunu, müzeden neler beklediğini belirlemek, o müzede yapılması gerekenleri ortaya koymaktadır. Ayrıca müzeyi ziyaret edenler kadar etmeyenlerin de neden ziyaret etmediklerinin belirlenmesi, yeni ziyaretçileri müzeye çekebilmek için nelerin yapılabileceğini ortaya koyacaktır. Ziyaretçinin sergilenen ile ne şekilde bir bağ kurduğunun anlaşılabilmesi, müzelerde iletişim ve etkileşime açık koleksiyonların oluşturulmasında gelişim ve değişimi sağlamaktadır. Kuratörler ve tasarımcılar tarafından bu konudaki bilgiler, ziyaretçilerin merak ve heyecan duygularını tetiklemek için de kullanılır. Yani değişen müzecilik anlayışları, müzelerin öğretici kimliği ile birlikte motive edici, eğlendirici, şaşırtıcı, iletişim ve etkileşime açık olmak gibi pek çok bileşeni de beraberinde getirmiştir. Resmî olmayan öğrenim kurumlarından olan müzeler, bağımsız öğrenmeyi teşvik ederek eğlence olgusunun yardımıyla öğrencilerin ilgi ve dikkatini çekmeyi başarabilen mekânlardır.

Karayılanoğlu ve Arabacıoğlu eserlerinde (2020, s:532) Packer'den aktarımla (2006, s:329), müzelerde eğlence için öğrenme deneyimlerini "keşif hissi, çoklu duyulara hitap etme, erişim kolaylığı ve alternatif seçim imkânı" olarak sınıflandırmıştır.

Bu sınıflandırmadan yola çıkılacak olunursa keşif hissini incelemeyen önce merak kavramını daha detaylı anlamak yararlı olacaktır.

Merak, yeni bilgi elde etmeye yönelik, istek ve keşif amaçlı davranışları motive eden yeni duymasal deneyim olarak tanımlanmaktadır (Litman & Spielberg, 2003, s:76). "Ayrıca merak öğrenme için bir ön şart olarak kabul edilebilmektedir." (Ceylan, Sağirekmeççi vd. 2016, s:41). Merak istikrarsız bir tutumdur. Yeni ve alışılmadık bir şeyle karşılaşma hevesi olarak tarif edilebilir. Ayrıca müzelerde heterojen sergiler şaşkınlık ve şok tepkilere neden olmaktadır.

Müzeler iki anlamda merak barındıran kurumlardır. Bunlardan biri tarihteki özellikler ve tuhaflıklar, diğeri ise ziyaretçilerinin içinde yaşadıkları dünya hakkındaki meraklarını sergileme ile kışkırtma ve tatmin etme arzusudur (Phillips, 2019, s:316).

21. yüzyılın hızla değişen taleplerine, ilgi alanlarına, ihtiyaç ve beklentilerine cevap verebilecek müze tasarımlarının ortaya çıkması, aynı zamanda gelecekteki ihtiyaçlara göre şekillenebilecek yeni bilgi ve nesnelerin eklenmesine uygun, esnek tasarımların oluşturulabilmesi bugünün müzesinde uygulanacak yenilikler için ön görülen bir bakış açısıdır. Müzede yaratıcı mekânların tasarlanmasıyla daha ilgi çekici, merak unsurunun ön planda olduğu, eğlenceli ve deneyime dayalı sergiler oluşturulmaktadır. Bu mekânlar ziyaretçilerin öğrendiği, keşfettiği, ilham aldığı, hafızaya kazınan yerlerdir. Günümüzde müzelerde sergilenen eserler ile eserlerin içinde bulunduğu mekân, tek bir bütünün parçalarını oluşturur. Yeni müze mekânlarında sergilenen nesnelere ile birlikte mimari de serginin bir parçasıdır. Diğer bir deyişle, koleksiyon mekânla bir bütündür. Çağdaş müze anlayışına göre mekânda oluşturulan kompozisyon içerisinde çıkarılan bir parça, ifade edilmek isteneni değiştirir ve her parça, mekândaki kompozisyonla, bir anlam bulur. Koleksiyonun her daim ilgi görmesi için sergilerde sürekli değişikliklerin yapılması, beklenmedik nesnelerin birbiri ile kompozisyonlarının oluşturulması ve bu kompozisyonlarla çeşitli anlamlar üretilmesi asıl hedef olmuştur. Müzelerde ziyaretçi sürekliliğinin oluşturulması amacıyla, kalıcı koleksiyonlar dışında konuklara yeni deneyimler yaşatabilecek, özel sergi akışları düzenlenmeye başlanmıştır. Bu sergilerle

müzelerde her zaman görülecek yeni kompozisyonların bulunduğu insanlara duyurulması istenmiştir. Yeni sergi akışlarının oluşturulması ziyaretçilerin keşif hislerini de beslemektedir. Küratörler, sergi kompozisyonlarını oluştururken sıra dışı yöntemler kullanmakta ve ziyaretçilere sergi ile ilgili öznel çıkarımlar yapabilmelerine fırsat verecek yeni kompozisyonlar ortaya koymaktadırlar. Artık müzelerin; sergileme anlatımlarındaki farklılıklar ve yaratıcılık faktörü, küratörlerin müze ile ilgili daha büyük sorumluluklar almalarına sebep olmuştur. Müzelerdeki sergileme alanlarının dönüşüme ve değişime müsait olacak şekilde tasarlanması, daha yaratıcı ve özgür kompozisyonların oluşmasını sağlamıştır. Yeni müzecilik anlayışında; müzeler daha fazla biriktirerek büyük koleksiyonlar oluşturmaktan çok, elindekileri etkin bir şekilde kullanarak, ilgi çekici bir kompozisyon ile ziyaretçilerine sunmayı önemsemektedirler.

"Bugünün müzesi, kültürün sergilendiği bir kurum olmasının yanı sıra kentsel bir kavram olarak da algılanmaktadır. Müzeler kente yalnızca, çeşitli formlardaki dijital ya da analog görsel birikimin sergilendiği mekânlar olarak değil, kentsel deneyime yeni bir yorum katacak mekânlar olarak da hizmet etmektedir" (Yılmaz & Altan, 2021, s:10).

Daha açık bir ifadeyle belirtmek gerekirse; müzelerde eğlenceli bir öğrenme deneyimi için insanlarda uyandırılması gereken keşif hissi, daha müzenin içerisine girmeden, müzenin bulunduğu kentteki ifadesi ile başlamaktadır. Örneğin Bilbao Müzesi müzenin içine girmeden daha kent ve hatta Dünya ölçeğinde insanların ilgisini cezbetmektedir.

Müzelerde eğlence için öğrenme deneyimi, çoklu duylara hitap etme yolu ile geliştirilebilmektedir. Bugün müzelerde, ziyaretçilerin sadece sergilenen nesneye odaklanması istenmemektedir. Tam tersine mekân ile sergilenen nesne aynı yolda yürütülerek, daha güçlü bir ifade oluşturup, ziyaretçinin etki altına alınması sağlanmaktadır. Başka bir ifadeyle, günümüzdeki çağdaş müze tasarımlarında, geçmişten gelen fikirlere göre olması gerekenler ve gereklilikler yıkılarak, ziyaretçi istek ve gereksinimlerine göre yeni müzeler şekillendirilmiştir. Günümüzde müzelerde sergilenen nesnelerin etkilerini arttırmak ve mekân anlatımını desteklemek amacıyla pek çok teknoloji kullanılmaktadır. Sergileme alanlarında bulunan projeksiyon gösterileri gibi teknolojik olanaklar yardımıyla konuyla ilgili görsel anlatımlar yapılabilmektedir. Dijital kiosk sistemleri ile dokunmatik ekranlarda belirtilen seçenekler seçilerek konuyla ilgili daha detaylı bilgiler alınabilir durumdadır. Müzelerde ayrıca bir rehber ve anlatıcıya gerek duyulmadan uzaktan algılama sistemleri, QR kodları ve kulaklıklar yardımıyla konu anlatımları dinlenebilmektedir. Bu tür uygulamalar sayesinde müzelerde bilgi aktarımı güçlenmiş ve müzeler daha merak uyandıran ve eğlenceli mekânlar haline gelmiştir. Artık müzelerde sadece görsel algı üzerine bir tasarım oluşturmak yerine, tüm duyların kullanıldığı mekân tasarımlarının ziyaretçiler üzerinde daha etkili olduğu tespit edilmiştir. Bu sebeple günümüzde çağdaş müze mekânlarında konulara göre işitme, dokunma, tatma, koku alma duylarına hitap edecek tasarımlar oluşturulmaktadır. Bu sayede verilen bilgi daha etkileyici ve akılda kalıcı olmaktadır. Müzelerde anlatılan konunun ziyaretçi için rahat anlaşılır ve kolay erişilebilir olması eğlenceli bir şekilde öğrenmeyi sağlayan unsurlardandır.

Çağdaş müzecilik anlayışında sergi düzeninde uzun ve öğretici metinler yoktur. Sergileme eylemi çoğunluğun istekleri dikkate alınarak sıkıcılıktan uzak durulacak şekilde yapılmaya çalışılır. Sergilenen nesnelerin kompozisyonları, sahne, video ve görsellerle desteklenerek anlatılmak istenen öznel olacak şekilde ziyaretçiye verilir. Günümüzde ziyaretçiye verilmek istenen mesajı en iyi anlatabilecek kompozisyonların oluşturulması müzelerdeki sergileme elemanlarının yerleşimi ile gerçekleştirilmektedir. Gelişen teknoloji ve bilgiye ulaşımın kolaylaşması, müze vitrinlerinde bilgilerin muhafaza edilmesi yerine; o bilgiler ile bir öykünün oluşturulmasının tercih edilmesine neden olmuştur. Değişen müzecilik anlayışına göre, sergilenecek nesnelerin özelliklerine göre belli bir düzen içerisinde sıralanmasından çok, sergilenecek nesnelere anlatılan hikâyenin bir parçasını oluşturmuşlardır. Ziyaretçi bütünü görerek geçmişteki bilgi birikimine göre sergilenen ürün hakkında bilgi edinir. Müze ziyaretleri sosyal ve kişisel bir deneyime dönüşmüştür. Müze de yaşanan bu deneyimi sergileme teknikleriyle düzenli bir hale getirmeye çalışmaktadır.

Müzede, kişi kendisini ilgilendirmeyeni atlama, ilgi çeken kısımda da uzunca bir vakit geçirme özgürlüğüne sahiptir. Bu özellik çoğu kültürel ve eğitsel etkinlikte mümkün değildir. Bu durum müzelerin özgür ve kişisel meraka göre şekillenen bir deneyim sunduğunun kanıtı

niteliğindedir. Ayrıca müzeler, sergileme işlevi dışında gösteriler, müzikal deneyimler, paneller gibi pek çok sosyo-kültürel aktiviteye de ev sahipliği yapmaya başlamışlardır.

Kısaca müzeler, teknolojik ilerlemelerin ve kültürel değişimin hızlı döngülerine ayak uydurmalı ve yeni deneyimler sunmakla kalmayıp aynı zamanda arzuyu artırmalıdır (Woodall , 2014, s:14).

2. Biyoçeşitlilik Müzeleri

Artun, eserinde(2019, s:83)Nuh peygamberin dünyadaki tüm canlıların örneklerini toplaması ile “ilk koleksiyoner” unvanını hak ettiğini anlatmıştır. Bu bilgi biyoçeşitlilik koleksiyonlarının ortaya çıkışının Nuh peygambere kadar dayandırılabilirliğini düşündürmektedir. Biyoçeşitlilik müzelerinde sergilenen eserler, sadece geçmişten günümüze ulaşan nadir miraslar değil; aynı zamanda Dünyadaki çevresel tehlikeler ve iklim değişikliği hakkında toplumun bilinçlendirilmesini sağlayan en dikkat çekici materyallerdir. Yukarıda da değinildiği üzere; Biyoçeşitlilik müzelerinde, tüm canlı türleri sergilenmektedir. Su, toprak altı ve toprak üstü ekosistemi biyoçeşitlilik müzelerinin konusunu oluşturmaktadır. Biyoçeşitlilik müzelerinin sergileme işlevi ile birlikte laboratuvar, kütüphane, toplantı salonu, araştırmacı ofisleri gibi imkânlarıyla bilimin ve araştırmaların geliştirilmesine de katkısı bulunmaktadır. Bu çalışmada Naturalis Biyoçeşitlilik Müzesi özelinde müzelerde eğlence ve merak olgusunun mekân tasarımına etkileri incelenmektedir.

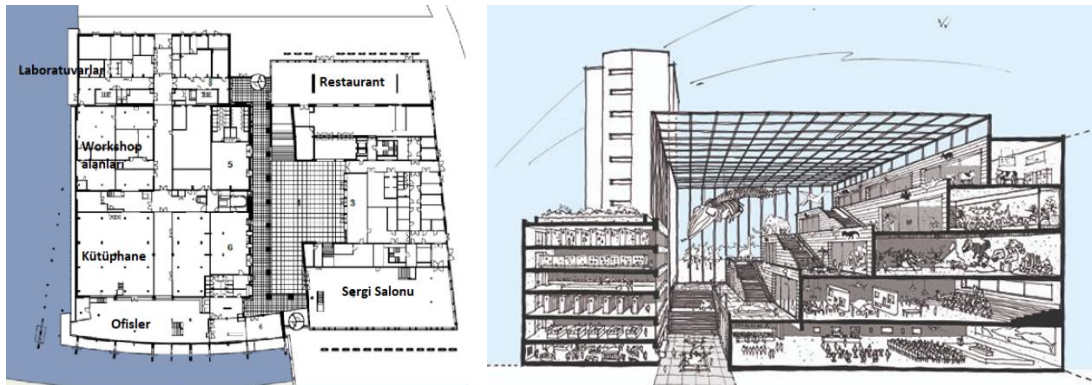
3. Naturalis Biyoçeşitlilik Müzesi

Hollanda'nın Leiden kentinde bulunan Naturalis Biyolojik Çeşitlilik Müzesi, ilk olarak 1820 yılında Kral Willem tarafından doğal eserler müzesi olarak kurulmuştur (URL-5).

Üç üniversite enstitüsünün (Amsterdam Zooloji Müzesi, Leiden ve Wageningen'deki Hollanda Ulusal Herbariyumu şubeleri) Naturalis Müzesi ile birleşmesi müzenin mevcut alanını aştığı anlamına gelmektedir. Naturalis, bir müze, laboratuvar, araştırma tesisleri, ofis alanı ve 42 milyon nesneden oluşan, eksiksiz doğa tarih koleksiyonunu tek bir çatı altında barındırmaktadır (URL-6).

Zamanla artan ziyaretçi, koleksiyon ve bilim insanı için daha fazla yerin bulunmaması, Naturalis Biyoçeşitlilik Müzesi'nin yenilenmesine sebep olmuştur. Yenilenme sonucunda yeterli sayıda depo, son teknolojiyle donatılmış laboratuvarlar, kütüphane ve personelin (bilim insanları, küratörler, diğer personel) çalışabileceği alanlar oluşturulmuştur. Müzenin son hali, Neutelings Riedijk Architects ve ünlü Hollandalı moda tasarımcısı Irisvan Herpen tarafından tasarlanmıştır.

Proje, yaklaşık 18.000 m²'si mevcut binanın yenilenmesini içeren toplam 38.000 m²'lik bir alanı kapsamaktadır. Ayrıca müze için 17.000 m²'lik yeni bir bina ve yaklaşık 3.000 m²'lik yeni bir laboratuvar binası inşa edilmiştir (Şekil-2)(URL-6).

Şekil 2. Naturalis Biyoçeşitlilik Müzesi Zemin Kat Planı ve Kesiti(URL-7), (URL-8).

Naturalis Biyoçeşitlilik Müzesi bünyesinde yer alan araştırmacılar, iklim değişikliği, yeryüzündeki biyolojik çeşitliliğin azalması, gıda temini ve su kalitesi gibi küresel sorunların çözümleri için çalışmaktadırlar. Tüm bu sorunlara çözüm bulmaya çalışan ve bir merkez olarak görev yapan müze için yapı tasarımı yapılırken de çevreci ve sürdürülebilir bir politika izlenmiştir. Güneş panelleri, yeşil çatılar, enerji dostu iklim kontrol sistemleri gibi detaylarla yapı ile müzenin ana bakış açısı birbiri ile uyumlu bir şekilde tasarlanmıştır.

Müzedede merkezi atriyum, çalışma ofislerini, laboratuvar ve sergi alanlarını birbirine bağlamaktadır. Koleksiyon depoları ve ofisler mevcut müze binasında yer alırken erişim ve dolaşım faaliyeti yeni inşa edilen atriyum kısmında yapılmaktadır. Naturalis Biyoçeşitlilik Müzesi'nin yenileme çalışmalarında yeni sergileme pratiği de hesaba katılmıştır.

Sergi alanlarına çıkan ana holdeki ana merdiven bir dağ yolunu anımsatmaktadır (Şekil-2, 8). Cephede bulunan yatay katmanlar halindeki taş bloklar jeolojik bir yapıyı tasvir etmektedir. Uluslararası üne sahip Hollandalı moda tasarımcısı Irisvan Herpen, üç boyutlu kabartma heykel deseniyle, doğal taş cepheye dikkat çekici bir alan hissi katmıştır. Evrimden ve yarattığı şekillerden ilham alarak, müzenin hem içine hem de dışına yayılmış, toplam bir kilometreden fazla bir mesafeyi kaplayan 263 panel tasarlamıştır. Bu tasarım için özel olarak geliştirilen yeni bir teknik sayesinde, beton şekiller ipeksi bir pürüzsüzlük hissi uyandırmaktadır. Bu paneller tıpkı Van Herpen'in Lady Gaga, Beyoncé ve Björk gibi ünlüler için tasarladığı yenilikçi kostümler gibi kumaştan yapılmış izlenimi vermektedir (URL-9).

Naturalis Biyoçeşitlilik Müzesi'nde bulunan sergileme mekânları anlattıkları konulara göre dokuz ayrı salona ayrılmışlardır. Bu sayede ziyaretçinin konu başlıklarına göre alternatif seçimler yaparak müzeyi gezme imkânı sağlanmıştır. Müze yenileme çalışmalarında, uzun ömürlü ve doğal yaşlanma süreci sırasında daha da karakterize duracak sürdürülebilir malzemelerden doğal taş, beton, cam, çelik ve meşe kullanılmıştır.

4.Araştırma Bulguları:

Daha önce de belirtildiği üzere; bugün ziyaretçilerin müzelerden beklentileri değişmiş; kültürel olarak geliştikleri, eğlenceli bir gün geçirme isteği, müze ziyaretlerinin gerçekleştirilmesinde önemli bir etken olmuştur. Müzeler bu beklentiye cevap vermek amacıyla sergilerinde eğlence ve merak duygularını ziyaretçilerine yaşatmak durumunda kalmışlardır. Müzelerde sınıflandırmaya dayalı sergileme sisteminin uygulanması; merak, eğlence, dehşet, şaşırma gibi duyguların yaşanması için dezavantaj oluşturmaktadır. Müzeye gelen ziyaretçinin belli bir sınıflandırma ve sırayla sergilenen nesnelere gezmesi ve görülen eserden bir sonrakine geçerken benzer bir eseri göreceğini tahmin etmesi, merak duygusunun azalmasına neden olmaktadır.

Naturalis Biyoçeşitlilik Müzesi, değinildiği üzere Packer'in oluşturmuş olduğu sınıflandırmadan yola çıkarak incelenirse, öncelikle mekândaki merak ve keşif hissinden bahsedilmesi uygun olacaktır.

Şekil 3. Naturalis Biyoçeşitlilik Müzesi Cephe Görünümü(Yüce Ay, 2019).

Naturalis Biyoçeşitlilik Müzesi, en başta ziyaretçilerinin dikkatini kentsel ölçekte çekmektedir. Alışılmışın dışındaki dış cephesi ile Naturalis Biyoçeşitlilik Müzesi, insanların mekânın hangi işlev için kullanıldığını merak etmelerini sağlamış ve orayı keşfetme isteklerini ortaya çıkarmıştır.Öte yandan cephede farklı kütle birimlerinin bir arada kullanımı ve değişik malzemelerin bir araya gelerek oluşturduğu dokular ile kent insanı üzerinde merak uyandırma konusunda bir tasarım anlayışı sergilenmiştir (Şekil-3).

Şekil 4. Müzenin İlk Sergi Salonundan Görünümler (Yüce Ay, 2019).

Yapıya yaklaştıkça, müzenin yer aldığı ortam, ziyaretçilere hangi işleve uygun bir bina olduğunun ipuçlarını vermeye başlamaktadır. Bu bağlamda Naturalis Biyoçeşitlilik Müzesi, ziyaretçilerine doğanın güzelliğini ve zenginliğini göstermeyi hedeflemiştir. Bu sebeple müzeye

girmeden önce park, bitki örtüsü ve su teması ile yaşayan bir su ve kara ekosistemine ev sahipliği yapmaktadır. Yürüyüş rotalarının da oluşturulmuş olduğu bu alanda ziyaretçiler tarafından, müze çevresindeki ekosistemin farkına varılması istenmiştir. Atriyum cephesi birbirine kenetlenen molekülleri anımsatacak şekilde, üçgen ve altıgen beton formlarıyla bir dantel gibi işlenerek, gelen ışığı filtrelemekte ve mekânın anıtsallığını vurgulamaktadır. Cephedeki filtrelenen güneş ışığının, zamana göre farklı şiddet ve açılarla içeri girmesi ortamın her seferinde farklı algılanmasına neden olarak, yapıyı daha etkileyici hale getirmektedir. Mimari açıdan müzedeki mekânlardan en dikkat çekici olanı merkez atriyum binası olup; burası müzenin ziyaretçilerinin hafızalarında uzun süre yer etmesini sağlamaktadır.

Sergileme alanlarında müzenin eğitici yönünden çok çağrıştırmacı yönü vurgulanmaktadır. Müze yapı olarak da bulunduğu doğayı çağrışımlar yoluyla anlatmayı hedeflemektedir. Dokuz karanlık sergi alanından biri olan, tüm hayvanların bir arada sergilendiği mekân; bir hayvanat bahçesini çağrıştıracak şekilde düzenlenmiştir. Nesnelerin, ziyaretçinin karanlık odaya girer girmez tüm hayvanları bir arada görebilecek şekilde konumlandırılmış olması, serginin etkileyiciliğini arttıran bir unsur olmuştur. Ayrıca ziyaretçinin mekân içerisinde yürürken, sanki sergilenen hayvanlar onu izliyormuş hissine kapılması sağlanmıştır. Bu tasarım, insanlardan önce yaratılmış olan hayvanlara insanın tanıtıldığı hissini uyandırmıştır (Şekil-4, 5).

Şekil 5. Sergileme Salonundaki Sirk Görüntüsü(Yüce Ay, 2019).**Şekil6. Sergilenen Fok Balığı Heykeli** (Yüce Ay, 2019).

Yine sergileme salonlarının birinde nesli tükenmekte olan vurulmuş bir fok balığı, bir dresuarın üzerinde sergilenmiştir (Şekil-6). Bu durum, biyoçeşitliliğin azalmasındaki insan etkisini dramatik bir şekilde ortaya koymuştur. Sergileme salonunda, anlatılan ana fikri destekleyen duvar kâğıtları, mobilyalar, panolar, dokular gibi mekân elemanları kullanılmıştır. Bir diğer sergi salonunda bulunan renkli vitrinler içerisindeki hayvanlar sanki bir sirk tasvir eder şekilde konumlandırılmıştır (Şekil-6).

Şekil 7. İlk Sergi Salonu ve 3 Boyutlu Hollanda Haritası(Yüce Ay, 2019).

Aydınlatma başta olmak üzere çeşitli teknolojik imkânların ve maketlerin kullanımı merak olgusunu ön plana çıkarılmıştır (Şekil-7). Müzedeki en dikkat çeken heykellerden olan Homo Sapiens heykeli, coğrafi keşiflerle birlikte sergileme ürünü olarak kullanılan ve çok fazla dikkat çeken insan figürünün çok eski zamanlardaki halini gözler önüne sermiştir (Şekil-8).

Şekil 8. Müze İçinde Dağ Yolundan Esinlenerek Tasarlanan Ana Merdiven, Homo Sapiens Heykeli(Yüce Ay, 2019).

Naturalis Biyoçeşitlilik Müzesi, çoklu duylulara hitap etmeye önem vererek mekânın ve sergilenen nesnelere daha etkileyici ve akılda kalıcı olmasını sağlamıştır. Bu amaçla diğer sergi salonunda Hollanda'nın üç boyutlu haritası oluşturulmuştur. Bu haritada Hollanda'da geçmiş dönemlerde bulunan hayvan çeşitliliği gösterilmiştir. Bu gösteri ile geçmişte doğada bulunan hayvanların sayısında ve çeşitliliğindeki azalma dramatik bir şekilde gözler önüne serilmiştir (Şekil-7).

Müze iç mekânındaki bu dokulu yapı, dokunma duyusunun etkin bir şekilde kullanılmasını amaçlamıştır. Müze iç mekânında eserlerin görsel hikâyeler oluşturularak sergilenmesi amacıyla; renkli duvarlar, desenli kumaşlar mobilyalar, aksesuarlar gibi pek çok yardımcı eleman kullanılmıştır. Müzede çeşitli sergi ürünleri ile etkileşimli ses ve ışık gösterileri de mevcuttur.

Naturalis Biyoçeşitlilik Müzesi'nde, nesnelere ziyaretçiler tarafından kolay anlaşılabilir ve ziyaretçiyi içine alan sunumlar oluşturularak sergilenmesi tercih edilmiştir (Şekil-9). Bu sayede ziyaretçinin sergilenen bilgiye kolay şekilde erişimi sağlanmıştır.

Şekil 9. İlk Sergi Alanında Sergileme(Yüce Ay, 2019).

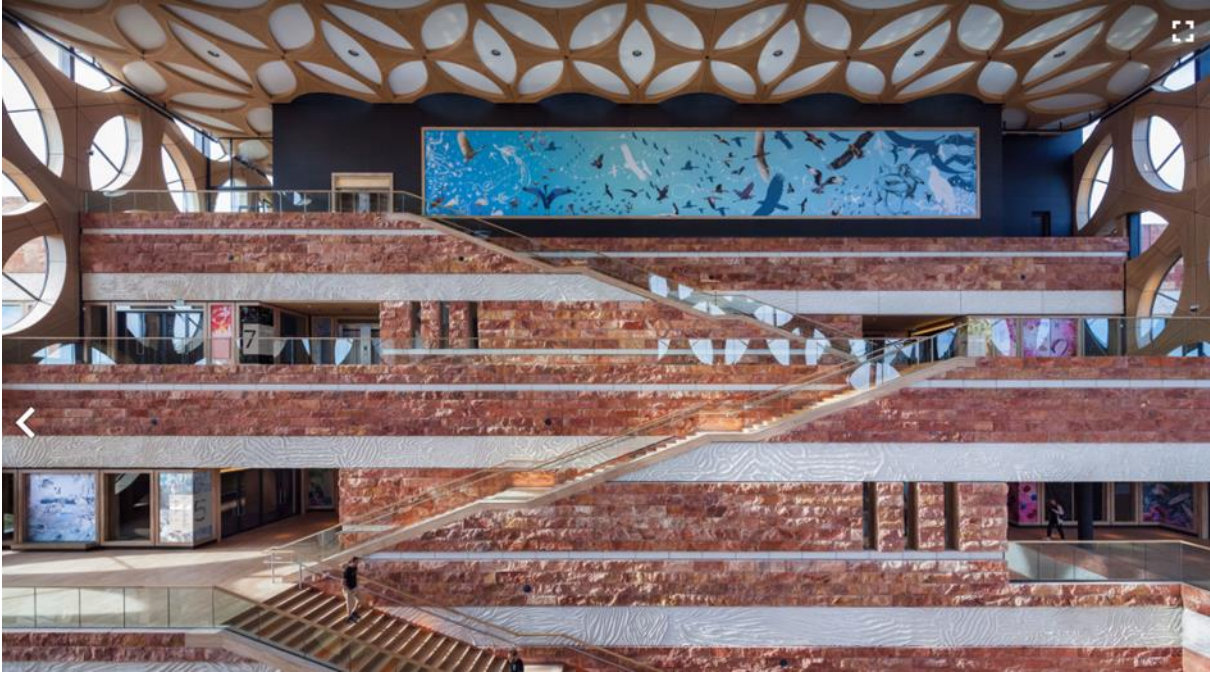
Şekil 10. Müzede Yer Alan Dinozor ve Balık İskeletleri(Yüce Ay, 2019).

Mekânda sergilenen hayvanlar ile ziyaretçi arasına görsel bütünlüğü bozacak ya da atmosferin etkisini azaltacak hiçbir sınırlandırıcı öge kullanılmamış, ziyaretçilerin kendilerini özgür hissetmeleri sağlanmıştır. Müze genelinde en değerli ve dikkat çekici nesnelere (nesli tükenmiş olan dinazor ya da devasa balık iskeletleri), müzeye her gelenin kesinlikle dikkatini çekecek orta alanlarda sergilenmiştir (Şekil-10). Bunlar, müzeye giren ziyaretçinin ilgi odağını oluşturmakta ve merakını cezbetmektedir. Özellikle tavana asılı balık iskeleti ziyaretçilerde eğlence olgusunu da oluşturmaktadır. Naturalis Biyoçeşitlilik Müzesi'nde sergilenenler, ziyaretçinin sergilenenden etkilenmesi ve onu kolay anlayabilmesi için sunulmak istenen bir kompozisyon eşliğinde hikâyeleştirilerek anlatılmıştır. Bu müzede verilmek istenen ziyaretçilerin hayvanların Latince isimlerini öğrenmelerinden çok ziyaretçinin Dünyadaki biyolojik zenginlikten etkilenmeleridir. Farklı türlerin sınıflandırılmadan bir arada olduğunu gören ziyaretçi hemen türlerin birbirleri ile konuştuklarını ve etkileşim haline girdiklerini düşünmeye başlamaktadır. Ziyaretçi artık aklından bir hikâye hayal etmekte ve bu hayal ile bir deneyim yaşamaktadır. Bu sebeple müzenin akılda kalıcılığı da etkileyiciliği de artmaktadır. Müzenin asıl amaçlarından biri de ziyaretçilerine daha fazlasını keşfetmeleri için onlara ilham vermek olmuştur (Şekil-11).

Şekil 11. Müzede Yer Alan Sergi ve Aktivite Alanlarından Görüntüler (URL-10).

Naturalis Biyoçeşitlilik Müzesi'ndeki koleksiyon sergisi ile ilgili odak nokta, tüm dünya ile ilgili çevresel sorunlar ve toplumu ilgilendiren gelecekle ilgili konulara dikkat çekmek ve çözüm bulmaktır. Müze, bu ana fikri de sergilerindeki kompozisyonlarla açık bir şekilde ifade etmektedir. Mekânda sergilenen ürünün hikâyeleştirilerek anlatılması müze ziyaretçilerinin anlatılanlarla aralarında duygusal bağ kurmalarını ve ortamdan daha çok etkilenmelerini sağlamaktadır. Bu sayede de müzenin öğreticiliği ve müzede öğrenilen bilginin akılda kalıcılığı pekişmiştir. Ayrıca müze, engelsiz sergilenmenin gerekliliğini savunmaktadır. Sergilenecek ürünün önünde hiçbir şekilde engelin bulunmaması o atmosferin gerçekçiliğini ve görsel bütünlüğünü daha etkileyici hale getirmektedir. Yani müzede sergileme alanlarında izleyici ile sergilenecek ürün arasındaki mesafenin kaldırılmasına büyük önem verilmiştir.

Şekil 12. Atriumdan Genel Görünüm (URL-11).

Şekil 13. Sergi Bölümü ve Workshop Alanından Görünüm(URL-12).

Daha önce de belirtildiği üzere;Naturalis Biyoçeşitlilik Müzesi bünyesinde sergileme alanları dışında, oditoryum, atriyum, sahne, balkonlar, restoranlar, atölyeler, laboratuvarlar, çalışma alanları, ofisler, depolama tesisleri de bulunmaktadır (Şekil-13). Bu sebeple sergi dışındaki etkinlikler için de müzede vakit geçirmek mümkündür.

5. Sonuç ve Tartışma

Bugün müze ziyaretlerinin nedenlerinden biri olan merak olgusu, geçmişte merak dolaplarında sergilenen nesnelerin seçilme nedeni de olmuştur. Ayrıca geçmişte birbiri ile alakasını sadece koleksiyon sahibinin çözebileceği, birbirinden çok farklı nesnelere oluşturulan merak dolaplarının yerini günümüzde hikâyeleştirilerek sergilenen koleksiyonlar almıştır. Ancak iki zamandaki büyük fark bugün, anlatımın daha güçlü vurgulanması ve öznel bağlantılar ile konunun daha iyi anlaşılmasının sağlanması için nesnelerin hikâyeleştirilerek sergilenmesidir.

Koleksiyonların bir kompozisyon içinde ele alınması, mekânın sergilenecek nesnelere destekleyecek unsurlar içerecek şekilde tasarlanması; müzede verilmek istenenin daha iyi anlatılmasına ve ziyaretçinin verilen bilgilerden etkilemesini sağlamaktadır.

Ziyaretçinin eğlence ve merak duygularını bir arada yaşadığı bir gün geçirmesini sağlayacak olan müzelere talep gün geçtikçe artmaktadır ve gelecekte de artacaktır. Bu durum bilginin sıkıcı olmadan kalıcı şekilde büyük kitlelere aktarılmasını sağlayacaktır. Sergilenecek nesne ile ziyaretçi arasındaki engellerin kaldırılması, katı sergileme kurallarının uygulanması yerine hikâyeleştirme yönteminin kullanılması, aydınlatma ve diğer teknolojik imkânların bu hikâyeleştirmeye yardımcı olacak şekilde kullanılması, müzelerin tasarlanma aşamasında bir tasarım konseptinin oluşturularak bu konseptin mekânın tasarımına yansıtılması, merak ve eğlence olgusunun müze mekânı içinde ziyaretçilere algılatılmasına olanak sağlayacaktır. Bu bağlamda müzeler; kültürü, bilgiyi, sanatı anlatan, toplumsal sağduyuyu geliştiren ve yönlendiren, insanlığın gelişimini destekleyen yapılardır. Bu yapıların talep görmesini ve verdiği bilgilerin kalıcı olmasını sağlayacak unsurların tespit edilmesi geleceğimizin kurgulanması açısından oldukça önemli bir konudur.

Naturalis Biyoçeşitlilik Müzesinin mekân kurgusunda ziyaretçilerinin öğrenerek merak içinde eğlenceli bir gün geçirmesi için pek çok detaya yer verilmiştir. En başta ziyaretçilerin mekânı keşfetmelerine imkân tanınmış sonra da anlatılanlar ile çevrenin ve biyoçeşitliliğin korunmasının ne kadar önemli olduğu konusunda ikna edilmesi sağlanmıştır. Dünyanın içinde bulunduğu canlı çeşitliliği ile ne kadar eğlenceli bir yer olduğu mekân tasarımı ve kompozisyonları ile bir kere daha ortaya konulmuştur.

İncelenen örnekte yerinde yapılan inceleme sonucunda insanlarda merak ve keşif hissi uyandırma durumunun daha mekân içerisine girilmeden kentsel ölçekte hissedilmeye başladığı gözlemlenmiştir.

Mekânda sergileme; sınıflandırma sistemine göre yerleştirme yerine, merak olgusunun canlı tutulabilmesi amacıyla nesnelere bir kompozisyon kurularak hikâyeleştirme yöntemi kullanılarak oluşturulmuştur.

Oluşturulan kompozisyonlarda ziyaretçiler sergilenenleri izliyormuş değil, sergilenenler ziyaretçileri izliyormuş hissi verilmiştir.

Mekânı oluşturan elemanlar ve malzemeler renk, doku ve şekil açısından ziyaretçilerin ilgisini çekecek şekilde tasarlanmıştır. Mekânda; teknolojik sistemlerin, ses efektlerinin kullanılması, kullanılan malzemelerin dokuları görme dışında farklı duyu organlarının da kullanıldığını göstermektedir.

Bazı sergileme ünitelerinde insanları heyecana ve meraka sürüklemek amacıyla bilinçli bir karmaşa yaratılmıştır.

İncelenen örnekte sergileme alanlarındaki kompozisyonlar ve hikâyeler sayesinde ziyaretçiler anlatılmak istenen ana fikri ve bilgiyi kolaylıkla edinebilmektedir. Ayrıca kompozisyonlarda anlatılanların ucu açık bırakılarak herkes için öznel fikirlerin oluşmasına da imkân tanınmıştır.

Mekân içerisinde insanların meraklarını cezbetmek, eğlence hissi oluşturmak için sergilenecek eleman ile izleyici arasında sınır öğeleri az sayıda kullanılmıştır (Şekil-14). Mekân içerisinde sergilenenler ile ziyaretçi arasında sınırlandırıcı öğelerin bulundurulmamasına dikkat edilmiştir.

Şekil 14. Müzede Sergilenenler ile Ziyaretçi Arasında Sınır Bulunmamaktadır(URL-10).

İncelenen müzede, başlıklara ayrılan dokuz sergileme alanı ve sergileme dışında bulunan farklı alternatifler için ziyaretçinin mekân içerisinde ve dışında tercih edeceği aktivitelere imkân tanınmıştır.

Sirkülasyon alanları ve yönlendirmelerde müzenin tasarım konseptine uygun düzenlemeler yapılarak merak ve eğlence olgularına katkıda bulunulmuştur.

Naturalis Biyoçeşitlilik Müzesinin tümü gezildikten sonra, müze içerisinde vurgulanmak istenen konulara yönelik yetişkin ve çocuklara uygun oyunların daha da ön plana çıkarılması insanların sergilenenler ile bağ kurmasını da geliştirecek yöntemlerden olabilir. Ayrıca bilgilerin daha akılda kalıcı olmasını sağlayarak, konular hakkında duyarlılığı arttıracak, yaşadığımız dünyayı ve doğayı daha iyi tanımamızı sağlayarak öğrenmeyi eğlenceli bir aktiviteye dönüştürecektir.

Müze içerisinde ayrılacak bir bölümde sanal gerçeklik gözlükleri ile dönemlerin ya da ortamların canlandırması yapılarak, insanların belirli dönemlerde hayvanlar ile iç içe kalmaları ve onlarla bağ kurmaları sağlanabilir.

Görme ve işitme duyularının aktif olarak kullanıldığı müzede dokunma ve koku hislerinin de kullanılmaya başlanması belirli alanlarda maketi yapılan hayvanların ve kemiklerin dokunulabilir hale sergilenmesi sağlanabilir. Ortamın sergilenen kompozisyona uygun kokular ile zenginleştirilmesi yapılabilecek çalışmalar arasında yerini alabilir. Mekânın tüm duyular ile algılanabilmesi sayesinde de ortam daha etkileyici ve unutulmaz olacaktır.

Müzelerin gelişime ve değişime açık olması, yapılarında barındırdıkları işlevlerin de artmasını sağlamıştır. Ülkemizde ve dünyada müzeler içerisinde oyunların oluşturulması, sanal gerçeklik alanlarının ayrılması, yapı içerisinde tüm duyuları etkileyen özelliklerin bulunması müze ziyaretlerinin sosyal ve kişisel bir deneyime dönüşmesini destekleyecek yollardan olacaktır.

Kaynakça

- Artun, A. (2019). *Mümkün Olmayan Müze Müzeler Ne Gösteriyor?* İstanbul: İletişim Yayıncılık A.Ş.
- Ceylan, E., Sağıkmekçi, H., Tatar, E., & Bilgin, İ. (2016). Ortaokul Öğrencilerinin Merak, Tutum ve Motivasyon Düzeylerine Göre Fen Bilgisi Dersi Başarılarının İncelenmesi. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(1), 39-52.
- Çalıköğlü, L. (2009). *Çağdaş Sanat Konuşmaları 4 Koleksiyon, Koleksiyonerlik ve Müzecilik*. İstanbul: Yapı Kredi yayınları. Mayıs 25, 2021 <https://www.yapikrediyayinlari.com.tr/cagdas-sanat-konusmalari-4-koleksiyon-koleksiyonerlik-ve-muzecilik.aspx>
- Kandemir, Ö., & Uçar, Ö. (2015). Değişen Müze Kavramı ve Çağdaş Müze Mekânlarının Oluşturulmasına Yönelik Tasarım Girdileri. *Sanat & Tasarım Dergisi*, 5(2), 17-47.
- Karayılanoğlu, G., & Arabacıoğlu, B. (2020). Çağdaş Sanat Müzelerinde İç Mekân Deneyimi Üzerine Nicel Bir Araştırma. *Mimarlık ve Yaşam Dergisi*, 5(2), 529-549.
- Litman, J. A., & Spielberger, C. D. (2003). Measuring Epistemic Curiosity and Its Diverse and Specific Components. *Journal of Personality Assessment*, 80(1), 75-86.
- Packer, J. (2006). Learning For Fun: The Unique Contribution of Educational Leisure Experiences. *Curator: The Museum Journal*, 49(3), 329-344.
- Phillips, R. B. (2019). Making Fun' of the Museum Multi-disciplinarity, Holism and the 'Return of Curiosity Ruth. *Museum&Society*, 316-338.
- URL-1. Nisan 20, 2021 tarihinde. Mayıs 25, 2021 tarihinde TURCEV: http://www.turcev.org.tr/turcevCMS_V2/files/files/Biyo%C3%A7e%C5%9Fitlilik%20nedir.pdf adresinden alındı.
- URL-2. (2018, Mayıs 17). Mayıs 25, 2021 tarihinde <https://matlss.com/news/biomuseo-aquarium-panama/> adresinden alındı.
- URL-3. Nisan 15, 2021. Mayıs 25, 2021 tarihinde <http://www.mmkd.org.tr/icom-alternatif-muze-tanimini-acikladi/> adresinden alındı.
- URL-4. Mayıs 25, 2021 tarihinde Türk Dil Kurumu Güncel Türkçe Sözlük: <https://sozluk.gov.tr/> adresinden alındı.
- URL-5. Nisan 24, 2021 tarihinde <https://inhabitat.com/naturalis-biodiversity-center-reopens-with-a-sustainable-future-proof-renovation/> adresinden alındı.
- URL-6. Nisan 25, 2021 tarihinde <https://www.abt.eu/en/projects/naturalis.aspx> adresinden alındı
- URL-7. Mayıs 25, 2021 tarihinde https://www.archdaily.com/384636/new-naturalis-biodiversity-center-winning-proposal-neutelings-riedijk-architecten?ad_source=search&ad_medium=search_result_all adresinden alındı.
- URL-8. Mayıs 25, 2021 tarihinde Archdaily: https://www.archdaily.com/924031/naturalis-biodiversity-center-leiden-neutelings-riedijk-architecten/5d692a26284dd11655000104-naturalis-biodiversity-center-leiden-neutelings-riedijk-architecten-7th-floor-plan?next_project=no adresinden alındı.
- URL-9. Mayıs 25, 2021 tarihinde <https://www.naturalis.nl/en/about-us/our-building> adresinden alındı.
- URL-10. Mayıs 25, 2021 tarihinde <https://www.ata-tech.nl/en/project/naturalis-biodiversity-center/> adresinden alındı.

- URL-11. Mayıs 25, 2021 tarihinde <https://archello.com/story/31441/attachments/photos-videos/3> adresinden alındı.
- URL-12. Mayıs 25, 2021 tarihinde https://en.wikipedia.org/wiki/File:Naturalis_Biodiversity_Center_-_Museum_-_Workshop_-_Lecture_hall,_killer_whale_skeleton_suspended_from_ceiling.jpg adresinden alındı.
- Uslu, Ö., & Yalçın, G. (2020). Görsel Algı Bağlamında Mekân Tasarım Bileşenlerinin İncelenmesi- Adana Arkeoloji Müzesi. *Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi,, 9(2)*, 232-244.
- Uysal, M. (2013). Müze Tasarımında Ortaya Çıkan Kriterler. Ankara: Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Mimarlık. (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi).
- Wang, L. (Dü.). (2014, 02 10). URL-2. INHABITAT: <https://inhabitat.com/frank-gehrys-origami-like-biomuseo-opens-in-panama-city/el-biomuseo-abre-sus-puertas-al-p%cb%99blico-el-2-de-octubre-de-2014-8/> adresinden alındı.
- Woodall, A. (2014). Museum Metamorphosis: the Adaptable and Changing Museum, University of Leicester, 2013. *MUSEOLOGICAL REVIEW(18)*, 12-14.
- Yılmaz, B., & Altan, S. (2021). *Projeler Yapılar 5 Müzeler 16 ülkeden 25 mimari anlayış 28 müze tasarımı*. İstanbul: Yem Yayın.
- Yüce Ay, D. (2019). *Naturalis Biyoçeşitlilik Müzesi*. Leiden.